

Aan:
Provinciale Staten van Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
info@brabant.nl
www.brabant.nl
Bank ING 67.45.60.043

Onderwerp

Uitgangspunten detailhandelsbeleid provincie Noord-Brabant

Werk aan de winkel in de regio

Naar een regionale aanpak ter versterking van de detailhandelsstructuur in Noord-Brabant

Noord-Brabant heeft de ambitie tot de top van Europese kennis- en innovatieregio's te blijven behoren¹. Een aantrekkelijk leef-, woon- en vestigingsklimaat is hiervoor een essentiële voorwaarde. Dit zorgt ervoor dat bedrijven de weg naar Brabant weten te vinden, werknemers hier prettig wonen en innovaties sneller plaatsvinden. Juist met het oog op de aantrekkelijkheid van Brabant vinden wij een vitale en toekomstbestendige detailhandelsstructuur van groot belang. Een detailhandelsstructuur waarin plaats is voor innovaties en die ruimte biedt aan 'crossovers' (verbindingen) met diverse andere economische en sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen. Met deze notitie informeren wij gemeenten, marktpartijen en kennisinstellingen over de wijze waarop wij de komende tijd ons detailhandelsbeleid willen inzetten om aan deze ambities bij te dragen. De notitie is tevens een reactie op de adviezen die zijn gegeven vanuit het 'Expertteam Detailhandel Noord-Brabant', SER Brabant en de Provinciale Omgevingscommissie.

Structurele veranderingen

Vandaag de dag heeft de detailhandelssector te maken met tal van structurele veranderingen, zowel aan de vraag- als aan de aanbodzijde. Zo is de consument steeds minder gebonden aan het winkelaanbod in de directe woonomgeving en wordt zijn (digitale) blikveld almaar groter. En ook de ondernemer oriënteert zich op een steeds groter marktgebied om klanten te trekken.

Datum

25 november 2013

Ons kenmerk

3499442

Uw kenmerk

-

Contactpersoon

V.M.J. Munnecom

Directie

Ruimtelijke Ontwikkeling &
Handhaving

Telefoon

(073) 681 25 54

Fax

(073) 680 76 45

Bijlage(n)

-

E-mail

VMunnecom@brabant.nl

Het provinciehuis is vanaf het centraal station bereikbaar met stadsbus, lijn 61 en 64, halte Provinciehuis, met de treintaxi en met de OV-fiets.

De detailhandelsmarkt wordt meer en meer een regionale markt en er ontstaat een toenemende overlap en vervaging van verzorgingsgebieden. Tegelijkertijd neemt het aandeel van de detailhandel in het totaal van consumentenbestedingen af, dalen omzetten als gevolg van de economische crisis en demografische ontwikkelingen en neemt het aantal internetwinkels toe.

Datum

25 november 2013

Ons kenmerk

3499442

Het gevolg is dat het functioneren van de traditionele (fysieke) detailhandel steeds meer onder druk staat. Omzetten en bezoekersaantallen dalen, terwijl het winkelvloeroppervlak de afgelopen jaren juist nog flink is toegenomen. Met oplopende leegstand en stilgelegde nieuwbouwprojecten als gevolg. Bovendien bestaan er nog talloze plannen voor nieuw winkelvastgoed. Meer dan ooit vraagt het sterk verander(en)de winkellandschap om heldere en scherpe keuzes, zodat onze detailhandelsstructuur vitaal en toekomstbestendig blijft.

Advisering

Om de komende tijd op de structurele veranderingen in de detailhandelsmarkt in te kunnen spelen, hebben wij ons langs een aantal lijnen laten adviseren. Vanuit de Provinciale Omgevingscommissie², vanuit SER Brabant³ en vanuit het op ons initiatief geformeerde 'Expertteam Detailhandel Noord-Brabant'⁴, bestaande uit experts van overheden, koepelorganisaties van marktpartijen en kennisinstellingen. Zelf hebben we een eigen analyse uitgevoerd in de vorm van een 'Discussienota Detailhandel'⁵. Uit de verschillende adviezen en rapportages komt het (urgente) beeld naar voren van een fundamenteel verander(en)de detailhandelsmarkt, die niet langer een groeimarkt is.

Keuzes maken

De adviezen laten duidelijk zien, dat de detailhandel meer en meer een vervangingsmarkt is geworden. Er is niet langer behoefte aan extra winkelmeters, eerder minder. Nieuwe detailhandelsontwikkelingen – en ruimte voor vernieuwing blijft nodig! – hebben dan ook vrijwel altijd gevolgen voor de bestaande structuur. Zowel vanuit economisch perspectief als vanuit het oogpunt van leefbaarheid vinden wij daarom een heldere en stevige (regionale) ruimtelijke sturing van belang, evenals het maken van duidelijke keuzes met betrekking tot de (verdere) ontwikkeling van de detailhandelsstructuur in onze provincie.

Economisch belang

Vanuit economisch perspectief (vestigingsklimaat) is het van belang om de detailhandelsstructuur in onze provincie vitaal en toekomstbestendig te houden. Hierbij moet er voldoende ruimte zijn voor dynamiek en innovatie, zodat (flexibel) kan worden ingespeeld op het veranderende consumentengedrag en op nieuwe concepten vanuit de markt.

In lijn met het advies van het Expertteam Detailhandel vinden wij het hierbij van belang, om nieuwe ontwikkelingen zoveel mogelijk te koppelen aan perspectiefrijke gebieden, waarvan Brabant er talrijke heeft. Bovendien kan detailhandel een belangrijke rol spelen in relatie tot de economische topsectoren en de vrijetijdseconomie. De topsectoren in Brabant (agrofood, chemie, hightech-systems en logistiek), die van groot belang zijn voor een internationaal concurrerende economie, zijn gebaat bij ondersteuning vanuit de detailhandel.

Datum

25 november 2013

Ons kenmerk

3499442

Leefbaarheid

De druk is veelal het grootst in de voor onze provincie zo kenmerkende kleinere en middelgrote winkelgebieden. Het aantal winkels neemt er af, waardoor de leefbaarheid in het geding kan komen. Wij vinden het van groot belang om de leefbaarheid in onze kernen én steden op peil te houden, zodat het ook hier prettig wonen en werken blijft. Om daarin te slagen, kunnen innovatieve oplossingen uitkomst bieden om het draagvlak te vergroten. Door bijvoorbeeld scholen, buurthuizen, zorginstellingen en horeca met detailhandel te combineren, kan voldoende ‘traffic’ (bezoekers en bestedingen) worden gegenereerd om het voorzieningenniveau te behouden. Maar ook andere innovatieve oplossingen, bijvoorbeeld in combinatie met digitale toepassingen (zoals het aanbieden van draadloos internet om aankoopmogelijkheden te bekijken), kunnen een rol spelen. Een actieve bijdrage van burgers en ondernemers is hierbij gewenst, met ruimte om verbindingen te vormen in nieuwe netwerken en met nieuwe partijen. Samenwerking en afstemming op sub-regionaal en regionaal niveau is essentieel; om in te kunnen spelen op processen van vergrijzing en krimp, maar ook om de kenmerkende mozaïekstructuur van Brabant in stand te houden, met vitale dorpen naast dynamische steden.

Ruimtelijke kaders

Bovenstaande economische en maatschappelijke doelen worden ondersteund door ruimtelijke kaders en randvoorwaarden. Detailhandelsconcepten die inspelen op nieuwe trends en ontwikkelingen verdienen een kans. De beschikbare ruimte voor deze concepten dient echter zorgvuldig bepaald te worden. Selectief ruimtegebruik is daarbij van groot belang. Aangezien elke nieuwe ontwikkeling gevolgen heeft voor de bestaande detailhandelsstructuur, dient hierbij in onze ogen zoveel mogelijk aangesloten te worden op de perspectiefrijke gebieden. Naast hoogstedelijke zones en spoorzones, die vanwege bereikbaarheids- en agglomeratievoordelen kunnen uitgroeien tot toplocaties, zal het hierbij vooral gaan om bestaande winkelgebieden; de bestaande detailhandelsstructuur biedt immers een goed vertrekpunt voor de gewenste vitaliteit en toekomstbestendigheid. Nieuwe ontwikkelingen kunnen dan worden ingezet om bestaande perspectiefrijke centra (verder) te vitaliseren en te versterken.

Verdere concentratie en het compacter maken van centra is hierbij één van de belangrijke voorwaarden voor een gezonde detailhandelsstructuur. Dit betekent tegelijkertijd, dat we terughoudend en zorgvuldig moeten omgaan met de uitbreiding en branchering van perifere locaties.

Datum

25 november 2013

Ons kenmerk

3499442

Naar een gezamenlijke regionale aanpak

Wij onderschrijven de bevinding van het Expertteam Detailhandel, dat een vitale en toekomstbestendige detailhandelsstructuur de gezamenlijke verantwoordelijkheid is van overheid én marktpartijen. Bovendien hebben tal van (nieuwe) detailhandelsontwikkelingen een uitstraling (ver) over de eigen gemeentegrenzen heen. Wij vinden het dan ook van groot belang, dat er op regionale schaal een gedeeld en breed gedragen beeld bestaat, wat een vitale, toekomstbestendige detailhandelsstructuur inhoudt. Een beeld dat wordt vastgelegd in regionale detailhandelsvisies.

Regionale afspraken en 'Ladder voor duurzame verstedelijking'

Het maken van regionale afspraken over detailhandelsontwikkelingen zien wij als een belangrijke schakel in een voortdurend proces om in (sub)regionaal verband de trends en ontwikkelingen in de detailhandelssector nauwgezet te volgen. Het heeft onze voorkeur dat er een regionale detailhandelsvisie aan deze afspraken ten grondslag ligt. Doel is (steeds) een actueel beeld te hebben van wat er speelt in de sector, welke opgaven er liggen en welke strategieën moeten worden ingezet om tijdig en adequaat in te kunnen spelen op de sterke dynamiek op de (regionale) detailhandelsmarkt. In onze ogen dient hierbij de nadruk te liggen op concrete, uitvoeringsgerichte strategieën en regiospecifieke, bestuurlijke afspraken, waarbij regionale samenhang en intergemeentelijke afstemming met betrekking tot de ruimtelijke planvorming centraal staan.

Regionale samenhang, afstemming én afspraken staan ook centraal in de regionale agenda voor werken. In lijn met onze Structuurvisie ruimtelijke ordening⁶ wordt deze agenda jaarlijks opgesteld of geactualiseerd in elk van de vier te onderscheiden RRO-gebieden (RRO staat voor regionaal ruimtelijk overleg; een bestuurlijk overleg tussen provincie en gemeenten binnen een regio). Detailhandel zal de komende tijd één van de belangrijke onderwerpen zijn op deze agenda. In de (beleidsrijke) wijziging van de Verordening ruimte⁷ willen wij borgen dat er jaarlijks – als onderdeel van deze regionale agenda voor werken – afspraken worden gemaakt over de (sub)regionale, ruimtelijke detailhandelsontwikkelingen in de komende jaren. Dit houdt in dat het maken van afspraken op regionale schaal verplicht wordt; afspraken die rechtstreeks doorwerken naar bestemmingsplannen. Wij streven ernaar, dat in 2014 deze afspraken in de verschillende RRO's zijn gemaakt.

De regionale detailhandelsvisies en de daarin vast te leggen (regiospecifieke) ruimtelijke beleidslijnen vormen een belangrijke basis voor deze afspraken.

Datum

25 november 2013

Ons kenmerk

3499442

Naast het borgen van het maken van regionale afspraken, wordt in de wijziging van de Verordening ruimte opgenomen, dat de 'Ladder voor duurzame verstedelijking' dient te worden toegepast bij de ontwikkeling van (nieuwe) detailhandelslocaties.

Uitgangspunten voor regionale detailhandelsvisies

Hoewel wij zonder meer erkennen, dat er voldoende ruimte moet zijn voor regionaal maatwerk, vinden wij het van belang, dat bij de (verdere) uitwerking van de regionale detailhandelsvisies – in lijn ook met de recent uitgebrachte adviezen – vorm en inhoud wordt gegeven aan een aantal richtinggevende uitgangspunten. Deze uitgangspunten zullen wij ook nadrukkelijk hanteren bij onze standpuntbepaling over de regionale detailhandelsvisies, net als bij de gezamenlijk te maken afspraken over detailhandelsontwikkelingen in de komende jaren.

Het gaat hierbij om de volgende uitgangspunten:

- Streef naar concentratie van detailhandel en voorkom verspreide bewinkeling.
- Scherp de toepassing van de 'ladder voor duurzame verstedelijking' aan door detailhandelsontwikkelingen in of aansluitend aan bestaande winkelgebieden te accommoderen.
- Wees terughoudend met perifere detailhandelsontwikkelingen (zowel wat uitbreiding als branchering betreft).
- Voeg per saldo géén extra winkelmeters toe.
- Benoem perspectiefrijke en perspectiefarme winkelgebieden.
- Investeer in perspectiefrijke gebieden en bied alternatieven voor perspectiefarme gebieden.
- Speel in op de ruimtelijke effecten van internetwinkelen: bestem showrooms of afhaalpunten van internetwinkels zo veel mogelijk in of aansluitend aan winkelgebieden (geen showrooms buiten bestaande winkelgebieden).
- Bied ruimte aan innovatieve concepten.
- Verbind nieuwe ontwikkelingen met (de effecten op) de bestaande detailhandelsstructuur.
- Laat detailhandelsinitiatieven aansluiten bij de specifieke kwaliteit en uniciteit (het DNA) en de ambities van de regio.
- Betrek marktpartijen, kennisinstellingen en centrummanagement bij de opstelling van regionale detailhandelsvisies en de vormgeving van nieuwe detailhandelsontwikkelingen.

Provinciale rol

Meer en meer is ‘detailhandel’ de laatste tijd een centraal thema geworden in ons provinciaal beleid. Wij vinden het van provinciaal belang, dat de (regionale) detailhandelsmarkt goed functioneert. Een vitale en toekomstbestendige detailhandelsstructuur is van groot belang voor onze economie en draagt bij aan de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van onze Brabantse steden, dorpen en wijken. Vanuit een aantal lijnen willen wij hieraan de komende jaren een bijdrage leveren, waarbij onze primaire rol op het ruimtelijk vlak ligt.

Datum

25 november 2013

Ons kenmerk

3499442

Signaleren

Op het vlak van detailhandel is de laatste tijd al het nodige in gang gezet. Zoals ook door het Expertteam Detailhandel is aangegeven, speelt de provincie een centrale rol als het gaat om informatievoorziening en kennisuitwisseling met betrekking tot ‘detailhandel’. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om onderzoek naar actuele trends en ontwikkelingen, het in beeld brengen van ontwikkelingen van de (toekomstige) ruimtevraag en (meer en beter) inzicht in het planaanbod op het vlak van detailhandel. Ontwikkelingen in het (ruimtelijk) consumentengedrag (koopstromenonderzoek) vragen eveneens om nader onderzoek, waarbij ook de ruimtelijke effecten van het toenemend internetgebruik een rol spelen.

Agenderen

Gelet op de sterke dynamiek op de detailhandelsmarkt vinden wij het van belang om als provincie actief (regionale) detailhandelsontwikkelingen te volgen en te analyseren. Graag willen wij deze kennis met onze ‘partners in het veld’ delen en verder uitbouwen. Monitorings- en onderzoeksresultaten spelen in onze ogen een centrale rol om – wat de (toekomstige) regionale detailhandelsvraagstukken betreft – accenten te kunnen leggen op de regionale agenda voor werken.

Reguleren

Regionale afspraken vormen de basis voor onze reactie op detailhandelsontwikkelingen. Indien er (nog) geen regionale afspraken zijn gemaakt dan volgen wij de ‘Provinciale handelswijze ten aanzien van ruimtelijke plannen die voorzien in detailhandelsontwikkelingen’, die wij op 3 april 2013 hebben vastgesteld⁸. Kernpunt hierin is dat wij over grootschalige detailhandelsontwikkelingen vroegtijdig, nog voordat het voorontwerp-bestedingsplan in procedure wordt gebracht, in overleg zijn met de betreffende gemeenten. Hoewel we hier terughoudend mee omgaan, kan de provinciale reactie in het uiterste geval ook uitmonden in een zienswijze of reactieve aanwijzing.

Verbinden

Wij vinden het van belang om met betrekking tot (toekomstige) detailhandelsontwikkelingen – en veelal in regionaal verband – ‘in gesprek’ te zijn met gemeenten. De komende tijd gaan wij deze lijn doorzetten en verder versterken. Meer dan nu het geval is, betrekken wij hierbij ook marktpartijen en kennisinstellingen. In dit verband onderzoeken wij de mogelijkheid om een ‘Brabants Kennisplatform Detailhandel’ op te zetten, evenals de mogelijkheid het netwerk van Brabantse centrummanagers te faciliteren nu de Kamer van Koophandel deze activiteiten staakt.

Detailhandel staat niet op zichzelf. Vaak liggen er verbindingen met andere thema’s en maatschappelijke initiatieven en opgaven, bijvoorbeeld op het vlak van leefbaarheid, vrijetijdseconomie en agrofood. Wij zien detailhandel als een ‘meekoppeland belang’ bij tal van activiteiten en investeringen die de provincie onderneemt.

Bovenstaande uitgangspunten vormen de basis voor de uitvoering van ons detailhandelsbeleid. Wij realiseren ons dat regionaal en lokaal maatwerk hierbij noodzakelijk is. Samen met gemeenten, marktpartijen en kennisinstellingen zetten wij ons de komende tijd in om de detailhandelsstructuur in onze provincie toekomstbestendig te maken en vitaal te houden.

Begin 2015 zullen wij de uitgangspunten van ons detailhandelsbeleid evalueren en zo nodig bijstellen.

Datum

25 november 2013

Ons kenmerk

3499442

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

Voorzitter,

Secretaris,

Datum

25 november 2013

Ons kenmerk

3499442

¹ *Agenda van Brabant. Traditie en technologie.* Provincie Noord-Brabant, juli 2010.

² *Advies Discussienota Detailhandel.* Provinciale Omgevingscommissie Noord-Brabant, 24 januari 2013.

³ *Naar een toekomstbestendige detailhandelsstructuur; regie en sturing in een snel veranderend winkellandschap (advies).* SER Brabant, juni 2013.

⁴ *Ambitie vereist keuzes. Adviezen voor een vitale en toekomstbestendig detailhandelsstructuur.* Expertteam Detailhandel Noord-Brabant, mei 2013.

⁵ *Discussienota Detailhandel in Noord-Brabant.* Provincie Noord-Brabant, december 2012.

⁶ *Structuurvisie ruimtelijke ordening.* Provinciale Staten van Noord-Brabant, januari 2011.

⁷ *Ontwerp-verordening ruimte 2014.* Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, juli 2013.

⁸ *Provinciale handelwijze ten aanzien van ruimtelijke plannen die voorzien in detailhandelsontwikkelingen.* Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, 3 april 2013.

